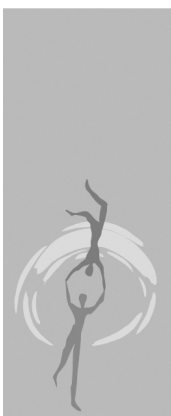

Det gode ældreliv –

også for ældre med
etnisk minoritetsbaggrund

Udgivet af Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde
September 2006

Udgivet af:

Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde

Nytorv 19, 3.sal

1450 København K

Tlf.: 3393 5293

www.frivilligraadet.dk

info@frivilligraadet.dk

Om pjecen

Hvad er det gode ældreliv for ældre med etnisk minoritetsbaggrund? Hvordan bliver etniske ældre og etniske minoritetsforeninger aktive deltagere i at formulere tanker og forslag til fremtidens tilbud? Hvordan udvikler vi redskaber til dette arbejde? Disse spørgsmål har Rådet sammen med Multikulturel Forening og 2 specialestuderende søgt svar på i to workshops om udvikling af arbejdet med etniske ældre.

Formålet med de to workshops var at udvikle en række anbefalinger til udviklingen af redskaber, der inddrager ældre etniske minoriteter i arbejdet. Deltagerne har spændt fra praktikere til politikere på området – såvel med dansk som med etnisk minoritetsbaggrund. Anbefalingerne i denne pjeces stammer fra de to workshops.

Fremtidens ældre

Hvordan ser fremtidens ældre ud? De er ressourcestærke, har flere penge end andre aldersgrupper, de bor i ejerboliger med friværdi, de rejser verden rundt og bliver ved med at leve, som de plejer. Men ikke alle ældre i fremtiden ser sådan ud. En tredjedel af gruppen vil være det, vi karakteriserer som ressource svage. De har få økonomiske midler samt et stort plejebestod. Størstedelen af de ældre med etnisk minoritetsbaggrund vil ligge i denne gruppe, da de f.eks. ikke er økonomisk godt stillede gennem ejerboliger, og da de ikke har deltaget i sundhedsforebyggende arbejde.

Ældre etniske minoriteter opfattes ofte som en ressource svag målgruppe, der ikke har viden, indsigt og overskud til at blive inddraget i planlægningen af den social- og sundhedsfaglige indsats. Dette adskiller sig fra den almindelige opfattelse af ældre, der i dag i høj grad ses som en ressource stærk gruppe, der er i stand til at varetage egne interesser. Etniske minoriteter vil typisk være svage hvad angår økonomi og sundhed, men det betyder ikke, at de ikke har behov for at blive inddraget i planlægning og udvikling af aktiviteter, tilbud og indsatser.

1. Ældres deltagelse og behov

Grundlæggende adskiller de behov, ældre med etniske minoritetsbaggrund har, sig ikke fra de behov, ældre med dansk baggrund har. De har brug for omsorg, ret til selvbestemmelse, praktisk hjælp, motivation, genkendelighed m.v. Det helt afgørende er at sikre, at de ældre kan genkende sig selv i det tilbud, der er etableret. Det handler såvel om behovsafdækning som om inddragelse af brugerne i udviklingen af tilbud. Det kan bl.a. ske ved samarbejde med frivillige sociale organisationer, herunder etniske minoritetsforeninger, der i dag ofte har sundhedstilbud og lignende aktiviteter, der forløber parallelt med aktiviteter i sundhedssektoren og traditionelle frivillige sociale organisationer.

Erfaringer

Der er positive erfaringer med projekter, der aktivt inddrager målgruppen i planlægning og afvikling. Denne ressource tilgang er med til at skabe motivation samt fastholde målgruppen i den konkrete aktivitet. Det handler kort sagt om, at man skal skabe gensidighed i den sociale støtte.

"De ældre er med til at planlægge ture og foredrag. De ældre har ressourcer – man skal bare lære at trække på dem."

Projektleder, Projekt Etniske Ældre i Fokus

Hav en ressource tilgang

- Brug ældres ressourcer og inddrag dem i planlægning og udførelse af aktiviteter og planlægning af tilbud
- Brug familiens ressourcer og inddrag dem positivt i plejen
- Brug etniske minoritetsforeningers ressourcer og samarbejde om tilbud, formidling og aktiviteter

2. Kulturmøde og gensidig integration

For at føle sig tilpas og have lyst til at deltage i en aktivitet er det vigtigt, at man føler sig genkendt. Det gælder for den pige, der gerne vil gå til fodbold og har brug for, at der også er andre piger på holdet, og det gælder for den ældre etniske minoritet, der har behov for at komme på et dagcenter og her har brug for, at der også kommer andre ældre med en anden etnisk baggrund end dansk.

Ressource tilgangen

At blive anerkendt som menneske, der selv er i stand til at formulere sine behov og en accept af, at ens behov kan adskille sig fra naboens - uden at dette gør dem mindre vigtige - er helt afgørende for at sikre en positiv integration. Samtidig er det vigtigt, at det anerkendes, at etniske minoriteter kan tilføje allerede eksisterende tilbud elementer, der kan være positive for alle brugere. Dette kan f.eks. være på et plejehjem, hvor nye aktiviteter eller procedurer omkring mad kan være til gavn for alle beboere.

Uddannelse, efteruddannelse og holdningsændringer

Det er afgørende, at sundhedspersonale har kendskab til de målgrupper, de arbejder med. Der er et stort behov for mere viden om etniske minoriteter hos sundhedspersonalet. Dette kan sikres ved at satse på uddannelse og efteruddannelse af personale. Det samme gør sig gældende for frivillige og andre brugere, der ofte ikke har personlig erfaring med ældre med etnisk minoritetsbaggrund. Dette kan medføre fordomme og misforståelser, og det kan på denne måde være hæmmende for deltagelsen i fælles aktiviteter og udviklingen af nye aktiviteter.

Kommunikation og sundhedsoplysning

- Søg for personlig, direkte kontakt
- Sørg for tolke
- Drop den skriftlige kommunikation
- Anvend rollemodeller og frivillige med etnisk minoritetsbaggrund
- Anerkend etniske minoriteters egne netværk i tillidsskabelsen
- Etabler ordning med sundhedsformidlere med etnisk minoritetsbaggrund
- Opkvalificer bestyrelserne i etniske minoritetsforeninger til at formidle og sikre formidling
- Etabler et udrykningsteam til hjælp ved konflikter

Sæt fokus på uddannelse og holdningsbearbejdning

- Efteruddan sundhedspersonale og integrer viden om etniske minoriteter i grunduddannelserne
- Sørg for en mangfoldig personalepolitik, der udmøntes i en mangfoldig personalesammensætning
- Inddrag etniske minoritetsforeninger i arbejdet
- Etabler ordning med sundhedsformidlere
- Opkvalificer bestyrelser i etniske minoritetsforeninger

Positive erfaringer

Der er en lang række positive erfaringer med arbejdet med at sikre et positivt kulturmøde. Udgangspunktet for et positivt kulturmøde er, at ældre af såvel dansk oprindelse som med etnisk minoritetsbaggrund deltager i de samme aktiviteter. Her kan bevægelsesaktiviteter, udflugter, spisning og fælles mødesteder nævnes som gode eksempler. Konkrete fælles aktiviteter har generelt også den fordel, at de kan være med til at sikre, at sproglige barrierer, der kan udgøre et usikkerhedselement for mange, overskrides.

3. Metoder og organisatoriske rammer

Der er behov for at se på social- og sundhedssektorens organisatoriske rammer for at sikre, at der om få år eksisterer tilbud, der er tilpasset den ældremålgruppe, vi vil se. Hjemmepleje, plejehjem, demensaflastningstilbud, bofællesskaber, sundhedscentre og madordninger skal passe til ældregruppens behov og ønsker. Da ældre med etnisk minoritetsbaggrund vil udgøre en stigende andel af ældregruppen i de kommende år, er det afgørende at indtænke denne gruppes særlige behov og ønsker i udviklingen af nye tilbud og de metoder, der anvendes i arbejdet.

Organisering

Hvis frivillige sociale organisationer og institutioner, der varetager omsorgsopgaver for ældre, og etniske minoritetsforeninger samarbejder, vil det kunne være med til at løfte de tilbud, der udvikles, så de bliver målrettet behovene hos de ældre med etnisk minoritetsbaggrund.

Derudover vil det være naturligt at forankre en række tilbud i etniske minoritetsforeninger og netværk, da det vil være med til ikke blot at sikre ejerskab men også inddrage de ressourcer og den viden, der ligger i disse organisationer. Derudover vil disse foreninger kunne skabe en tryk og kendt ramme for de ældre, der vil have svært ved at finde genkendelighed i et tilbud etableret i en mere traditionel kontekst.

Konkret vil man i en organisering af eksempelvis et sundhedscenter ligeledes kunne tænke fælles mødesteder ind. Her vil man kunne skabe den fysiske ramme for et kulturmøde, hvilket vil kunne hjælpe de ældre ud af ensomheden og ind i et fællesskab.

Konkrete initiativer og indsatser

- Kommunerne skal tage initiativer, f.eks. om etablering af ordning med sundhedsformidlere
- Rekrutter frivillige med etnisk minoritetsbaggrund
- Indgå aftaler med nye mad-leverandører, der laver etnisk mad
- Sæt fokus på socialt arbejde frem for frivilligt

Samarbejde

- Etabler formaliseret samarbejde mellem kommuner og det frivillige foreningsliv, særligt med fokus på etniske minoritetsforeninger
- Skab en platform for de ældre, der ikke er organiserede
- Stil krav om en frivilligpolitik i kommunerne
- Der skal laves politisk definition af, hvornår man er ældre

Metoder og initiativer

Genkendelighed skabes bl.a. ved, at man omgives af mennesker, man kan identificere sig med. En medarbejder med en anden etnisk baggrund end dansk vil derfor være en ressource i sundhedsarbejdet. Flere ansatte i sundhedsvæsenet og det sociale arbejde med etnisk minoritetsbaggrund vil derfor kunne tilføre kompetencer i arbejdet med ældre med etnisk minoritetsbaggrund.

Konkrete aktiviteter skal have et udspring, og i dette arbejde kan en "kulturformidler" med etnisk minoritetsbaggrund være præcis den nøgleperson, der får det til at lykkes. Kulturformidleren kan være med til at engagere de ældre i aktiviteter, formidle kontakt til andre dele af sundhedssystemet, være en tryghedsfaktor og fungere som rollemodel.

Den personlige kontakt er afgørende for at skabe tryghed i alt social- og sundhedsarbejde. I forhold til ældre med etnisk minoritetsbaggrund, der ikke kender det danske sundhedsvæsen indgående, er den personlige kontakt om muligt endnu vigtigere, da den kan være med til at give sundhedsvæsenet et ansigt og hermed skabe tillid og tryghed. Den personlige kontakt kan blandt andet sikres gennem en tæt personlig kontakt med en medarbejder i hjemmeplejen.

Etabler nye boformer

- Etabler bofællesskaber på lejebasis eventuelt i samarbejde med etniske minoritetsforeninger
- Indret plejehjem med plads til de pårørende
- Samarbejd med etniske minoritetsforeninger

Aktivitets- og dagtilbud

- Fysisk placering skal være et sted, hvor man kommer alligevel
- Inddrag de ældre i aktiviteterne, f.eks. hvor de er med til at lave mad som en social aktivitet
- Lav undervisningsaktiviteter i ældreklubber
- Lav meningsfulde tilbud
- Bedre formidling af tilbud, herunder viden om hjælpemidler
- Frivillige med etnisk minoritetsbaggrund

Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde

Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde har eksisteret siden 1. juli 2004. Rådet erstattede Kontaktudvalget for frivilligt socialt arbejde. Rådet har 12 medlemmer, der er udpeget til Rådet af Socialministeren på baggrund af deres personlige erfaring med, engagement i og viden om frivilligt socialt arbejde.

Rådet skal rådgive socialministeren og Folketinget om det frivillige sociale arbejde. Rådets formål er således at bidrage til den offentlige debat om den frivillige sektors rolle i udviklingen af velfærdssamfundet, herunder sektorens samspil med den offentlige sektor og erhvervslivet.

Rådsmedlemmer:

Terkel Andersen, Formand

Jytte Mejnholdt, Næstformand og Forkvinde for LOKK

Malik Hussain, Formand for Multikulturel Forening NV

Else Winther Andersen, Formand for OK-fonden

Sytter Kristensen, Landsformand for Landsforeningen LEV

la Brix Ohmann, Souschef i frivilligafdelingen i Ældre Sagen

Eva Tuft, Tidligere direktør i Mødrehjælpen

Sussi Maack, Landskonsulent i FriSe

Johannes Bertelsen, Forstander for Kristeligt Studenter-Settlement

Mia Sørup, Landsformand for Ventilen

Brian Sørensen, Aktivitets- og værestedet Bazen

